

Bilsay Kuruç ile Söyleşi

Nur Nihan Onay*

Hocam hoşgeldiniz. Biz yeni öğrenciler ne yazık ki sizden ders alma fırsatı bulamadık. Şimdi SBF’de ders veriyor musunuz?

Ben şimdi yüksek lisansta, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde ders veriyorum. İktisat bölümü uzun zamandan beri benden ders istemedi.

Hangi derslere giriyorsunuz hocam?

Planlama dersi veriyordum. Onu bıraktım bu dönem. Bir de dünya ve Türkiye Ekonomisi veriyorum. 1923’ten günümüze iki dönem olarak veriyorum. Bir dönem 1946’ya kadar, ikinci dönem o tarihten bugüne kadar.

Ne zaman girdiniz Fakülteye?

Çok oldu. Ben antika eşya şeklindeyim şu anda. Gerçi kullanımdayım kısmen ama hani öyle paralar var ya... YTL gibi bir süre sonra kalkıyor ama aynı zamanda da kullanılıyor; şimdi onun gibiyim. Normal olarak Fakültedeki şimdiki kuşaklar tanımıyor. Lisansta dersi keseli on yılı geçti galiba. Son olarak da uluslararası ilişkiler bölümüne Türkiye Ekonomisi dersi vermiştim. Ondan önce 80’lerde iktisat bölümüne ders veriyordum. İşte Para Politikası vs. ondan önce de ayrı. Onun için yeni kuşaklarla tanışmıyoruz. Doktora derslerine gelirlerse, ikinci dönem açacağım gene on kişi sınırını dikkate alarak. Gelirlerse tanışırız.

* SBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü 2008 Mezunu

Şimdi başka yerde ders veriyor musunuz?

Hayır, hayır. Fakülteden başka yerde ders vermiyorum. Ben Mülkiye mezunu değilim. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi mezunuyum. Yani İstanbulluyum. Ankara'ya askerlik yapmaya geldim. Yedek subaylık.

Yıl kaç hocam?

1960'ın sonunda, en son günlerinde geldim. Sizler henüz doğmamıştınız. 1961'den sonra demek ki 1961 başı 1963 başı iki yıl yedek subaylık yaptım. İlk üniversite mezunu yedek subaylar dönemi olduğu için bize ikram olsun diye iki yıl yaptırdılar. Bu 27 Mayıs'tan sonraki ilk dönemdeydi ve lise mezunlarına yedek subaylık hakkı onunla kesildi. O arada yedek subayken kurada kara kuvvetlerinde tercümanlığı çektim. Burada, Ankara'da kalınca Siyasal Bilgilerin doktora derslerine gireyim bari diye düşündüm. Buraya geldim. Böylece Mülkiye ile tanıştım.

O zaman yüksek lisans yok değil mi?

Yok, doktora var. Doğrudan doğruya doktora vardı. İşte karargâhtan çıkıyorum akşam buraya geliyorum. Öyle bir dönemdi. Zamanla tanışınca yakınlaştık Mülkiye ile. Ve askerliğin sonuna doğru bir asistanlık sınavı açıldı. O zamanlar Sadun Aren öğrencilerin sevgilisiydi. Çok popülerdi Ankara'da. Ama öğrenciler onun Sadun Abi, Sadun Abi diye böyle peşinden koşarlardı. Ben de tanımıyorum. Yani yolda görsem tanımam Sadun Beyi. Ben de Sadun Bey'in kürsüsüne gireyim bari dedim. Ve o kürsüye girdim sınavla. Demek ki 63'ün başı. Asistan oldum; Mülkiyeli olmayarak. O tarihlerde Mülkiye bayağı kapalı bir kurumdu. Dışarıdan kimseyi almazlardı. Mesela bana da demişlerdi ki "ya boşuna giriyorsun almazlar seni". Fakat Mülkiyeli olmayan galiba iki kişi daha vardı. Biri Korkut. Ben girdiğim sırada asistandı o. Bir de daha eskilerden Besim Üstünel vardı. O da doçent olarak gelmişti. Gerisi galiba hepsi Mülkiyeliydi. Mülkiye yani kapalı bir kulüp sayılırdı o zaman. Bu birbirine Abi demek falan başka yerlerde yoktu. Mülkiyelilere ait bir şey olarak bilinirdi. Özellik olarak bilinirdi. Fakat bütün sonradan olmalar gibi sonradan olununca daha yobaz olunuyor... Şimdi İkinci Cumhuriyetçiler böyle galiba. Öyle diyorlar.

Sizle beraber hangi hocalar girdi o dönemde?

O dönemde Alpaslan Işıklı girdi galiba. Başka asistan hatırlamıyorum. Ben yani henüz yedek subayken girdim sınava. Sonra başladım. Bitince başladım. İktisat politikası kürsüsü vardı o zaman...

Hocalardan kimler vardı o zamanlar?

İktisat politikası kürsüsünün başında Sadun Bey vardı. Aydın Yalçın vardı. Reşat Aktan vardı profesör olarak. Tuncer Bulutay yeni doktor olmuştu. O zaman doktor asistan deniyordu onlara; şimdi yardımcı doçent deniyor. O kürsüde Uğur Korum vardı. Erden Öney vardı. Bunlar da benden az önce girmişlerdi galiba. Yani onların hepsi Mülkiyeliydi..

Peki, Yalçın Küçük de mi o dönemdendi?

Yalçın mezun o dönemde ama DPT'de çalışmaya başladı. Mülkiye'de bir akademik kariyeri yok.

Gazi'ye sonradan mı geçti?

Gazi'ye sonradan geçti Yalçın evet. Yani DPT'den epey sonra geçti galiba. O dönemde DPT yeni kurulmuştu; en prestijli kurumdu. Yepyeni bir kurumdu. Oraya böyle girmek için yarışıyorlardı, biliyorum. Yalçın da o arada girenlerden biri oldu. DPT'nin parlak bir elemanıydı. Demek ki 1960-1961 mezunu filan olabilir.

O zamanlara akademik yaşam nasıldı? Biraz bahsedebilir misiniz?

İşte asistan olduktan sonra insan bir tez yapıyor mecburen; doktora tezi oluyor o. Ondan sonra doktor oluyor. Sonra bir tez daha yapıyor; o da doçentlik tezi oluyor. Yani eskiden biraz daha ağır bir yük vardı, yokuşlu yollardan geçilirdi. O tezler o zaman sayısı az olan üniversitelerin jürilerine sunuluyordu. Akademik olarak ağırlıklı birer sınavdı bunlar.

O zamanlar Mülkiye iktisat eğitimi açısından tek miydi? Başka nerede vardı iktisat fakültesi, İstanbul'da mı?

İstanbul İktisat Fakültesi vardı. Başka yoktu. Mülkiye'nin iktisat bölümü de aşağı yukarı, yarıya yakın ağırlığını taşıyordu Mülkiye'nin. En büyük bölümü oydu. Başka yer de yoktu. Akademiler vardı. Onların da adı Akademi değildi o zaman. Yüksek Ticaret Ticaret Okulları idi. Yani akademik bir titri yoktu. Sonra 70'lerin sonlarında bunlar birleştirildi. 1980'lerde 12 Eylül yönetimi de bir hayli üniversite açtı biliyorsunuz; YÖK'ü getirdi. Ama o zaman dediğim gibi sayı azdı. Sayı azlığının bir iyiliği de var bence. Ama tabi Türkiye'de nüfus çok arttı şimdi. Bazı kurumlarda iyi eleman yetişiyor. Daha kaliteli eleman yetişiyor. Yani iktisatçı iki yerden yetişiyor. Hukukçu iki yerden yetişiyor. Bence hâlâ öyle.

İstanbul Hukuk, Ankara Hukuk. Çünkü bizim meslek biraz ustadan çırağa geçilen bir meslek. Yani bir türlü esnaflık diyebilirim ona. İnce esnaflık diyebilirim. Zaten satış da yapıyoruz değil mi? Ama mutlaka ustadan çırağa geçen bir şey. Böyle bir zincirin olması lazım. Diyalogsuz iletişim mümkün değil bence. Doğru da değil. Ortada bir akademik gelenek olursa o zaman insan piştiğini hissediyor.

Eskiden şimdiki dekanlık katında, spor salonuna bakan şimdi öğretim üyesi odaları olan yerde Maliye Enstitüsü denen bir yer vardı. Maliye Enstitüsü'nün altında da, çok ilginç, bu İngiliz Fransız tarzı iki katlı kütüphane vardı. Kütüphaneye de merdivenle inilirdi. Böyle hoş bir yerdi yani Maliye Enstitüsü; büyük bir yerdi. Orda herkesin masası vardı. Yani ayrı ayrı odalar değil de ayrı ayrı masalar vardı. Herkes masasında çalışırdı. Ses olmazdı yani. Sessizlik. Bir de büyük bir masa vardı. Uzun böyle. Orada gazeteler durur. İşte bir çay içme zamanı orada toplanılır, sohbet edilirdi. Böyle kolektif bir bilim ünitesi idi orası. İşte bunun bir önemli bir katkısı var. İnsanların bir arada olmasının getirdiği bir tür bilimsel dayanışma gerçekleşiyor. Herkes birbirinin yaptığı çalışmayla ilgileniyor ama olumlu bir şekilde. Bıyık altından gülmek için değil de olumlu bir şekilde. Eğer hissedilirse bir eksikliği filan, yav şuna da bir bak deniyor ya da şunu da oku deniyor. Böyle bir yerdi. O zaman İstanbul İktisat da öyleydi. Hatta gelmeden oradan birisi ya Ankara'ya ne gidiyorsun, burada asistan ol demişti de oradan hatırlıyorum. Orayı da görmüştüm...

O zamanlar kimler vardı hocam İstanbul İktisat Fakültesi'nde?

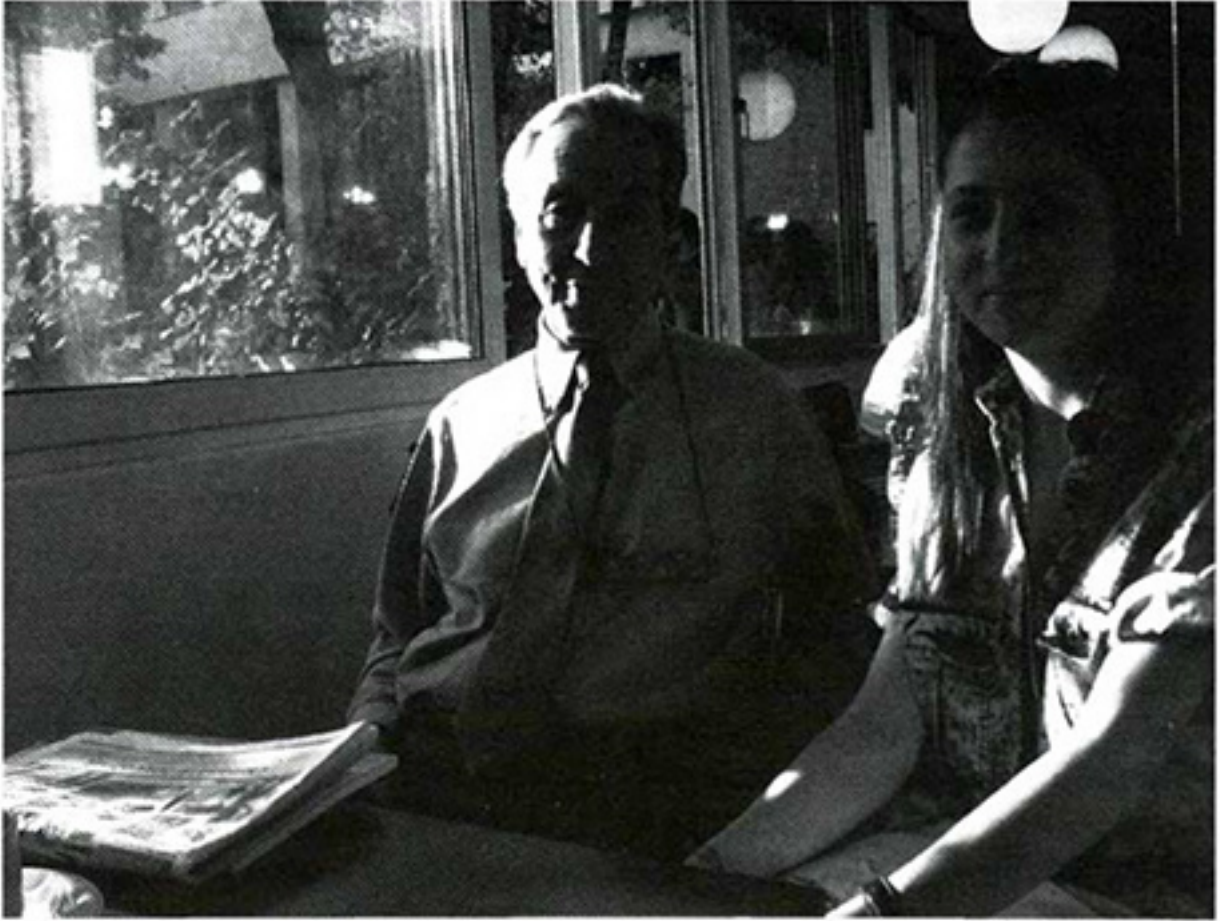
İstanbul da iyiydi. Genç kuşak arasında o zaman Sencer Divitçioğlu, İdris Küçükömer vardı. Süleyman Barda, daha yaşlıydı. Demir Demirgil veya esas adıyla Yorgo Dimitriadis vardı. Erdoğan Alkin var mesela. Erdoğan benim sınıf arkadaşım o oraya asistan olmuştu. Kenan Bulutoğlu, Sevim Görgün, Memduh Yaşa ve epeyce isim vardı.

Bir Alkin daha vardı hocam. O, onun oğlu mu?

Oğlu evet, iki oğlu var. İki de akademisyen... Şimdi, eksik olan biraz bu hava galiba. Bunun yukarıdan desteklenmesi lazım. Yani Fakülte dekanı, bütün öğretim kadrosunun falan bu akademik havanın sahibi olması lazım. İkincisi de öğrencilerle öğretim kadrosu arasındaki ilişki o zaman çok iyiydi. Yani çok yakındı ve...

Öğrenci sayısı azdı galiba değil mi?

Azdı, hatırlamam onu. Ama azdı, yani bugünküler gibiydi diyebilirim. Belki biraz daha azdı...

Yatılı mıydı o zaman?

Yatılı bitmişti ben geldiğim zaman. Arkadaki yurda geçmişti öğrenciler.

Yani, bu dediğiniz 1965'ten sonra falan herhalde...

Bu, 1963'ten itibaren. Ben eskisini bilemem.

Yatakhaneler de varmış ama okulda.

O, benden önce. 1950'lerde olmalı. Bülent Daver, Tuncer Bulutay o dönemden olabilir. Ama öğrencilerle bir yakınlık vardı. Ve bizler asistanlar olarak da daha yakındık tabii, öğrencilere daha yakındık. Hatta şimdi başıma geldiği için utanıyorum biraz. Şimdi böyle adını söylemeyeyim, yaşlı hocalar vardı; koridorda böyle karşılaşırsın adam seni tanımaz. Asistan mı öğrenci mi diye bakar. Adını katiyen bilmez. Şimdi ben de genç arkadaşların adını çıkaramadığım zaman diyorum ki ben o eski hocalar gibi oldum.

Şimdi kalabalık hocam, bir de yüksek lisans, doktora var... Hocalar yalnızca çalışkanlığı ya da başka özelliği ile öne çıkan öğrencileri tanıyorlar.

Doğru. Bazı hocalar ilgi gösterir; yani isimleri öğrenirler. Ama bunun için de yakın sürekl bir ilgi lazım. Şimdi onun öğretim üyesine faydası aşikâr. Daima gençlikten taze nefesle beslenme şansı vardır. Çünkü insan öğretim kadrosuna geçtikten sonra hisseder ki kurumaya başlar. Damarları kurumaya başlar. Mutlaka gençlerle, genç arkadaşlıklarla o damarların beslenmesi lazım. Yoksa kurur ve yaşlanıverir. Yani genç yaşta adam yaşlanır. Hatta kendine böyle kalantor hissi vermeye filan çalışır. Böyle genç yaşlanan çoktur Türkiye’de. İşte o damar bence öğrenciden geliyor. Öğrenci için yararı da aşikâr bence. Bu da ustanın çırağına aktarmasına benzer; çizginin son halkası öğrencidir aslında. Öğrenci de kendini özdeşleştirmeye çalışır beğendiği hocalarla. Yani ondan bir şey kapayım, biraz ona benzeyeyim düşüncesi. Öğrenci hayatı güzel bir hayattır. Çünkü son özgürlük dönemidir bir insanın yaşamında. Son özgürlük dönemidir. Ondan sonra hayatın kendisi gelecektir. Kitaplardan öğrenilemeyen kısmını öğrenecektir yani. Üniversite sonrası arkadaşlıklar yerini rekabete bırakabilir. Bundan sonra insanların sınanma dönemi gelecek. Onun için iyidir ve Mülkiye’de o havayı yaratıyorsun. Bu arkadaşlıklar her fakültede yoktur. Şimdi bu yeni üniversitelere özellikle bakıyorum. Bölümler var. Ama bölümlerde öğretim üyeleri her biri kendi eksenini etrafında dönüyor.

Burada daha yakın hâlâ değil mi?

Burada hâlâ daha yakın galiba. Ama biz okurken de, 1950’lerin ikinci yarısı oluyor, İstanbul’da bazı hocalar da çok muhteşemlerdi, krallardı, onların yanına yaklaşılmazdı. Çantalarını doçentleri veya asistanları taşırdı. Şimdi herhalde yok. Yani inşallah yok... Bazıları dediğim gibi kendine böyle bir büyüklük verme ihtiyacındadır. Bunu yaparlar. Hukukçularda ve tıpçılarda bu çoktu eskiden. Şimdi de var mı bilmiyorum.

Var, hâlâ var.

Hocalarla böyle rahat konuşulamazdı. Yani onlara soru sorulamazdı. Bizim içine girdiğimiz ortamda pek yoktu öyle hocalar. Ama asistanlara biraz tepeden bakma vardı açıkçası.

Yani öğrenci mi bakar tepeden, yoksa...?

Hayır, hayır; hoca. Ama hepsi de değil. Öyle hocalar vardı... Mesela Sadun Bey çok demokrat bir insandı; arkadaş gibiydi... Örneğin ben asistan oldum. İki hafta sonra yav gel bir akşam rakı içelim bir yerde dedi. Şimdi böyle bir şeyi eski İstanbul Hukuk’ta düşünmek mümkün değil.

YÖK’ten sonra bir bozulma, kopma oldu açıkçası; onu hissediyorum. Kopma oldu. Tabi sizler onu yakından bilmiyorsunuz öğretim üyelerinin aldıkları maaş

1970'lerin sonuna kadar, daha doğrusu YÖK'e kadar diyeyim, iyi bir paraydı. Yani yaşanabiliyordu onunla. Evlenip çoluk çocuk sahibi olup ayda bir kira ödeyip akşamları dışarıda yemeğe gidilebilen bir paraydı. Rahat yaşanıyordu. Bu çekiciydi. En iyi öğrencileri akademik olmaya yönelten bir şeydi. Ben hatırlıyorum 1970'lerde bir asistanlık sınavı vardı, iktisat bölümünde, sınava girenlerden biri Şevket Pamuk'tu örneğin. Böyle isimler vardı; hepsi doktoralı geliyorlar. Yani Mülkiye'deki maaşa geliyor Amerika'dan. Ve Şevket girdi o sınavı ve kazandı, Fakültede kaldı. YÖK'e kadar burada kaldığını hatırlıyorum. Şimdi bu çok azaldı eskiye göre. En iyi öğrenciler, benden iyi biliyorsunuz, bankalar geliyor, şirketler geliyor filan, onlar en iyi öğrenciyi bir kere kapıyor. Ama biz kendimize burada böyle bir şey yapamıyoruz.

Hocam, siz ne zaman doçent olmuşunuz?

1973'te doçent oldum. Oslo'daydım o sırada, yani yurtdışında yazdım tezimi.

Hangi konudaydı?

Sanayileşmeye geçiş diye bir şeydi. Bastırmadım onu. Benim doktora tezim basılmıştı Fakülte yayını olarak. Ricardo üzerine, ama doçentlik tezini bastırmadım. Fena fikir değil bastırayım. Oslo'da iki sene kaldım. O sırada yazdım doçentlik tezimi. Orada da mesela aynı hava geniş ölçüde devam ediyor galiba. O da enstitü idi. Fakülte aslında ama Enstitü olarak adı geçiyordu. Bütün hocalar ve asistanlar öğle saatinde, yukarda bir çay kahve yeri vardır, oraya giderler. Kuzey ülkeleri ilginçtir. Çok yemek yemezler. Sandviç yerler. Sandviçleri ya kendileri evde hazırlayıp getirirler, yahut da oradan alırlar ama mutlaka sandviç kahve. Müthiş kahve içerler. Orada Nobel almış insanlar ve Nobel'e aday olmuş, sonra kazanamayan insanlar vardı. Ve çok demokratik bir şekilde birbirleriyle işte dışarıdan gelen benim gibi akademik konuklarla çok rahat, herhangi bir yükseklik farkı yapmadan filan bilgi alışverişi yaparlardı, konuşurlardı. Saygı gösterirlerdi. Hepsi İngilizce biliyor ama öğretim Norveççe. Şimdi ben Türkiye'den meçhul bir adam gelmişim oraya... ve sadece İngilizce konuşuyorum diye birkaç tane semineri İngilizce yaptıklarını hatırlıyorum. Tam olması gereken bir akademik bir atmosfer vardı. Tabi ki aldıkları maaşlar dışarıda özel sektörün verdiği kadar düşüktü ama yeterliydi ve cazipti. Öğrencilerle olan ilişkiler de çok senli benliydi. Ama öğrenci hiçbir zaman laubalilik yapmazdı. Ve akademik ölçüler neyi gerektiriyorsa ona göre samimi davranılırdı. Öğrencilerle kayağa gidilir, şakalaşılır, yemek yenilirdi. Dolayısıyla mesela Amerika'da üniversitelerde dünyaca meşhur bir adamla kolayca konuşamazsın. O adam bir türlü yakalanamaz. Çünkü dakikası paralıdır, dolar hesabıdır. Ama Norveç'te Nobel almış bir adamla öğlen kahve içebilirsin, kapısını çalıp içeri girebilirsin. Şöyle bir şey okudum, anlamadım, şuna ne diyorsun diye konuşabilirsin. Sen cahil de olsan aynı hizada

meslektaş muamelesiyle sana yaklaşır. Öyle bir model bize lazım galiba. Yani hem öğrenci bakımından lazım, hem de özellikle Mülkiye için lazım. Çünkü Mülkiye gibi bir kurum, nadir kotarılan, damlaya damlaya, imbikten geçerek oluşturulan bir kurum. Şimdi Mülkiye'nin bir benzeri var mı desek; şu anda yok. Diyorum ya İstanbul İktisat Fakültesi de böyleydi ben çıktığım zaman. Ama şu anda da yok galiba. Orası buharlaştı geniş ölçüde. Akademik değer bakımından ne yazık ki irtifa kaybetti. Bu arada eskiler de, bizim öğretim üyesi kuşağı da biraz dağıldı.

Eskiler deyince hocam... Kimler vardı iktisat bölümünde? Cem Somel sizden sonra galiba değil mi?

Cem Somel mi? Cem Somel benim öğrencim oldu. Ama burada okumadı o galiba. Yaşlılar dağılınca genç kuşağın yükü artıyor; dolayısıyla iş genç kuşağa düşüyor. Bir akademik bağ oluşturmak, bir bilim zinciri oluşturmak ve öğrenciyi mutlaka içine katmak, bunun da bir mücadelesini yapmak gerekiyor. Mutlaka bir mücadele gerektiriyor. Biz işte daha yüksek ücretlere, dünyanın ne bileyim, bilgi düzeyi neyse o bilgi düzeyine erişmeye lâıyız diye... Böyle bir çalışma lazım. Tabii 12 Eylül Döneminin üniversiteler üzerinde yıkıcı etkisi, hem öğretim üyelerini, hem de fakülte yöneticilerini biraz kaymakamlaştırdı. Nasıl kaymakamlar inşaatçı kaymakam oldular, değil mi? Kaymakamlık nedir? İşte mutlaka yol yapacaksın, kurdele keseceksin. Üniversitelerde de yönetim akademik olmaktan inşaatçı olmaya doğru kaydı, son 25 yılın panoraması biraz bu. Fakülte eskidikçe onu onarmak lazım. Yani Celal Göle'nin buraya yaptıkları çok güzel şeyler. Burada eksiklik, yönetimin akademik konularda daha fazla mücadele etmesi ise bu da olacaktır.

1978'de DPT Müsteşarı oldunuz değil mi? Nasıl oldu? Ecevit iktidardaydı o zaman değil mi?

Evet. Türkiye 1970'lerde ilginç bir hava yaşıyordu; sosyal mücadele ön plana çıkmıştı. Ve toplumun eksenini de biraz böyle sosyal gelişmeci olmaya doğru kayıyordu. Toplumun sorunlarını anlamaya, kavramaya, siyasi iktidarı ona göre şekillendirmeye doğru gidiyordu. Gençler 1960'lardan itibaren bunun başını çektiler; üniversite öğrencileri, hocalar onlara katıldılar. Yani üniversite diye bir şey, üniversitenin duyarlılığı önemli hale geldi. O dönemde yine işçi sınıfı sahneye çıktı. Yani o tarih Türkiye'nin fabrika çağına geçtiği tarih. İşçi sınıfı diye bir şey ilk kez ortaya çıktı. O anayasanın verdiği örgütlenme haklarıyla insanlar kısa sürede bilinçlenmeye başladılar. Talepler ortaya çıktı kısacası; bir topyekûn sosyalleşme, siyasallaşma havası yaşandı. İşte onu 12 Mart kesti biraz; fakat sonra yeniden canlandı 1970'lerde ve canlandıran isimlerden biri de Bülent Ecevit oldu. Cumhuriyet Halk Partisi'nin genel başkanı. Üniversitelere, yeni düşüncelere açık bir insandı o tarihlerde. O arada işte o açıklık içinde beni de katmış oldu kendi

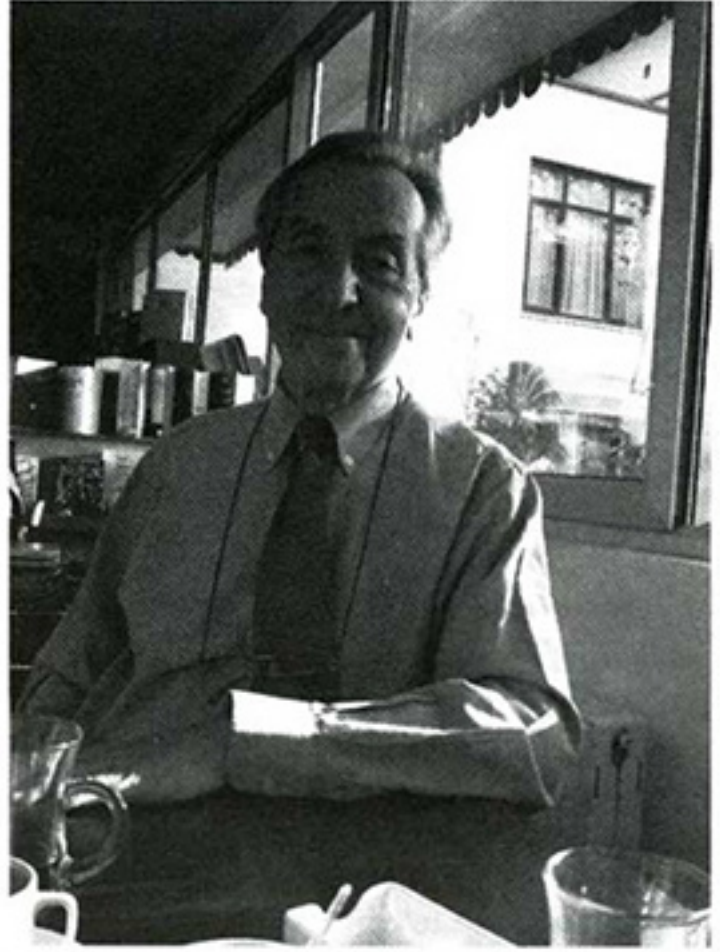
çevresine diyelim. Bir ofis kurdu. Eskiden CHP genel merkezi Farabi sokaktaydı. 4 katlı bir apartmandı. Onun bir altında da Göreme Sokak vardı, biraz aşağıda. Orda bir araştırma bürosu yapalım diye düşündü işte beni de onun başına düşündü...

Başka kimler vardı bizim okuldan?

Bizim okuldan pek kimse yoktu.

Cevat Hoca da... Cevat Geray da... yok muydu?

Davet ettiklerimiz arasında vardı tabii. Daimi olarak o büroda bana yardımcı olan iki arkadaş vardı. Biri sonradan 1980'lerden sonra Anavatan Partisi'ne geçen Işın Çelebi. CHP gençlik kollarındandır aslında. Biri de Mehmet Kabasakal. O da İstanbul Sanayi Odası Genel Sekreterliği yaptı. Bugün İstanbul'da bir üniversitenin rektör yardımcısı... Çok geniş çevreden insanları davet ettik, çalışma yaptık. Kısacası iktidar hazırlığı için kurulmuş bir

yerdi. İşte 1977 seçimlerini kazandıktan sonra ve mecburen 12 kişiyle, Adalet Partisi'nden ayrılan 12 kişiyle koalisyon yapma zorunluluğu çıktı bize. Yani CHP artı 12'ler gibi bir hükümet oldu. 1978'in, daha doğrusu 1977'nin ya son günü ya da 1978'in ilk günüdür. İşte sonra da Bülent Bey bana Planlama Müsteşarlığı önerdi. 1978 Ocak'ında, son günlerinde DPT'de çalışmaya başladım. Sonra iktidar bittikten bir süre sonra Süleyman Demirel geldi. O da normal olarak...

Görevden aldı...

Evet, görevden aldı.

Kısa sürdü yani.

Evet iki yıla yakın DPT'de çalıştım. Orası da ayrıca bir okuldur. Planlama Teşkilatı da bir okuldur. Yani insan bürokraside her yeri okul gibi göremez ama planlama o zaman bir okul gibiydi.

Daha güçlüydü tabi DPT o zaman.

Güçlüydü, evet. Kadrosu dardı. Uzmanlar gerçekten uzman olarak yetişiyorlardı. Mesela karayollarına bakan bir arkadaş, Karayolları Genel Müdürü'nü davet davet ediyor, onunla bütün projeleri konuşabiliyordu. Demir-çelikten tutun eğitime kadar öbür alanlarda da aynı şey geçerliydi. Dolayısıyla tam yetkili bir ekonomi ve sosyal işler kadrosu vardı uzman olarak. Plancılar arasında bir dayanışma havası vardı. İlginç bir yerdi. Bir daha böyle bir yer olmadı Türkiye'de.

Oktar Türel, ODTÜ'den, orada mıydı o zamanlar yoksa?

Ben Müsteşar olunca Oktar'a İktisadi Planlama Dairesi Başkanlığı önerdim. Oktar çok önemli bir insandır. Çok iyi yetişmiştir, çok iyi bir iktisatçıdır. Çok iyi de bir mühendistir. Aslında inşaat mühendisidir. Aynı zamanda uluslararası çapta bir iktisatçıdır. Daha önce Oktar Planlamada çalışmıştı, çalışmışlığı vardı daha önceden.

O da sizle beraber ayrıldı o zaman?

Aşağı yukarı aynı zamanda ayrıldık. Yani Turgut Özal'ı getireceği belli oldu Süleyman Demirel'in; o sırada ayrıldık.

Sizden sonra Özal geldi o zaman?

Bizden sonra Özal geldi, evet. Yani ben ayrıldıktan bir ay sonra 24 Ocak oldu. Öyle diyeyim. Bunların başlangıç tarihi olarak bunu kabul ediyorum.

Ondan sonra tekrar okula döndünüz.

Evet. Kadrom üniversiteden boşaltılmamıştı zaten. Ben öyle istemişim. Fakülteye döndüm. 1980'lerde ders verdim. Sonra bir ara gene Oslo'ya gittim. Kaldım bir yıldan fazla. Sonra geldim bu sefer bir siyasi iktidar değişikliği oldu 1991 seçiminde. SHP ve Doğru Yol partisi o zaman bir koalisyon yaptılar. Erdal Bey Başbakan Yardımcısıydı. O da Merkez Bankası Banka Meclis üyeliği önerdi. Dolayısıyla 1992'den itibaren de Merkez Bankası'nda görev yaptım.

O zaman emekli değildiniz ama değil mi?

Değildim. Sonra emekli oldum; galiba bir buçuk yıl sonra emekli oldum. Çünkü zor oluyordu. Orası, Merkez Bankası 24 saatlik iş sayılır. Orada da 12 yıl civarında kaldım. Üçer yıllıktır Banka Meclis üyeliği. Tazelendi birkaç kere. Şimdiki AKP iktidara geldikten bir süre sonra işim bitti. Ayrıldım yani.

Merkez Bankası eskisine göre daha güçlü galiba değil mi? Yani DPT ile rolleri değişti gibi...

Haa, tabi. Politikaların ekseni değişince Merkez Bankası Şimdi eksene oturdu.

Şimdi akademik olarak neler yapıyorsunuz hocam?

Şimdi de okuryazarlığa dđndüm. Hayatımdan çok memnunum. İnsan çalışmayı kesmemeli ve biraz da kendine çalışmalı. Serbest kalınca birçok yeni şeyi okuyup öğrenme Şansı doğuyor. Aksi takdirde bir yerde çalışırken orası ile sınırlı oluyorsun. Bugünlerde bir kitap üzerine çalışıyorum; bitmek üzere. 1988 idi galiba, benim Mustafa Kemal Dđneminde Ekonomi diye bir kitabım basılmıştı. O sadece Türkiye'ye yöneliktir; hikâyeler şeklinde Türkiye'yi anlatır. Şimdi başlığını değiştirmeden Dünya ve Türkiye biçiminde ele aldım. Yani 1920'lerde hem dünya ve Türkiye, 1930'larda dünya ve Türkiye diye. Dünya deyince de, İngiltere, ABD, Sovyetler, Almanya, Fransa var. Daha iri bir kitap oldu. Mustafa Kemal Dđnemi Türkiye'si daha küçük kaldı. Kitap bitmek üzere bugünlerde.

Peki sporla aranız nasıl hocam; hangi takımı tutuyorsunuz?

Ben Fenerbahçeliyim onu söyleyeyim. Ama fanatik Fenerbahçeli değilim. Yani Galatasaray'ı bile yenildiğimiz zaman alkışlayabilirim. Eskiden öyleydi çünkü 1950'lerde... Şimdi bak, bizim zamanımızda ne iyiydi filan diye anlatırlar, bu yaşlılık alametidir... Ama o zaman hakikaten ilginçtir. Böyle kavga-mavga olmazdı. Lefter Galatasaray'a güzel bir gol atarsa Galatasaraylılar Lefter'i alkışlardı.

Bir de taraflar ayrı oturmazdı galiba değil mi? Yan yana otururlardı.

Evet. Metin de Fener'e attığı zaman biz alkışlardık. Yani gol güzelse...

Hocam, ilgilendiğiniz bir sanat dalı var mı?

Gençken resim yapıyordum ama sonra bıraktım. Müzięe merakım var. Klasik müziğe.

Son bir soru Hocam... Size Firavun diyormuş öğrenciler. Öyle mi?

Bilmiyorum, ilk defa duyuyorum. Allah Allah. Araştırmak lazım niye öyle diye? Kđtđ bir şey olmasın?

Yok hocam severlermiş sizi...